

Тема уроку: Завершення Другої світової війни

Стікер 7. Ялтинська конференція

ДЖЕРЕЛО 1. ЯЛТИНСЬКА (КРИМСЬКА) КОНФЕРЕНЦІЯ ТА ЇЇ РІШЕННЯ

Німецьке питання:

1. Визначені зони майбутньої окупації Німеччини військами СРСР, Великобританії, США і Франції. Берлін виділявся в особливий район, який теж окуповувався військами чотирьох держав.

2. Управління Німеччиною мала здійснювати Контрольна Рада союзників, яка включала головнокомандувачів окупаційними військами.

3. Німеччина має сплатити репарації 20 млрд. доларів.

4. Досягнута домовленість про роззброєння і розпуск збройних сил Німеччини, встановлення контролю над військовою промисловістю, заборону нацистської партії, покарання воєнних злочинців.

Польське питання:

1. Західний кордон Польщі визначався по річкам Одер і Нейсе. Західна Україна і Західна Білорусь залишалися у складі СРСР.

2. Радянський Союз погоджувався визнати польський Тимчасовий уряд національної єдності, який мав провести в країні вільні вибори.

Японське питання:

СРСР зобов'язувався вступити у війну з Японією не пізніше, ніж через три місяці після розгрому Німеччини, на умовах приєднання Південного Сахаліну, Курильських островів, прав на оренду Порт-Артура і спільну експлуатацію разом з Китаєм залізниць в Маньчжурії.

Питання створення міжнародної організації та інші:

1. Прийнято рішення про скликання установчої конференції ООН для вироблення статуту організації. Визначені основні принципи діяльності організації її структура.

2. Прийнято «Декларацію про визволення Європи», в якій заявлялося що союзні держави будуть узгоджувати свої дії при вирішенні політичних, економічних проблем визволеної Європи.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/PnjQK4>.

ДЖЕРЕЛО 2. СТВОРЕННЯ ЯЛТИНСЬКО-ПОТСДАМСЬКОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

В обмін на згоду розпочати війну з Японією (не пізніше, ніж через три місяці після закінчення військових дій в Європі) Радянський Союз одержував санкцію на повернення Південного Сахаліну та Курильських островів. Союзники погодилися також з пактом Молотова-Ріббентропа, що автоматично залишало балтійські республіки у складі СРСР. Східна Пруссія була поділена між СРСР і Польщею, в результаті до СРСР відійшов Кенігсберг (нині Калінінград), а Польща отримала Данциг (Гданськ) і вихід до Балтійського моря. Таким чином, були визначені нові західні та східні кордони Польщі.

За рішенням союзників, створювалася Організація Об'єднаних Націй (ООН) як інструмент підтримки миру і розвитку співробітництва.

Уряди трьох держав прийняли Декларацію про звільнену Європу. Була вироблена знаменита ялтинська формула принцип однаковості (право вето) великих держав у Раді Безпеки ООН.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/EkBgLq>.

ДЖЕРЕЛО 3. НОВА ГЕОПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ У ЄВРОПІ ЗА ПІДСУМКАМИ КРИМСЬКОЇ (ЯЛТИНСЬКОЇ) ТА ПОТСДАМСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЙ КЕРІВНИКІВ СРСР, США ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Прийнята у Ялті Декларація про визволену Європу, а також підсумковий документ “Єдність в організації миру, як і у веденні війни” фактично створювали модель мирних міжнародних відносин, що мала відповідати об’єктивним потребам світового розвитку. У Декларації було чітко визначено погоджену всіма учасниками перспективу: “Встановлення порядку в Європі та перевлаштування національного економічного життя має бути досягнуто таким шляхом, який дасть змогу визволеним народам знищити останні сліди нацизму та фашизму й створити демократичні установи за їхнім власним вибором”.

[...] У “Декларації про визволену Європу” (до якої додавалась угода щодо Польщі) було передбачено вільні вибори і встановлення демократичних режимів на всій східноєвропейській території. Ці дипломатичні документи могли стати основою побудови демократичної повоєнної Європи, однак Й. Сталін згодом фактично проігнорував їх, по-своєму витлумачивши такі “надкласові” поняття, як вільні вибори й демократичні свободи.

Головним результатом Ялтинської конференції став фактичний поділ Європи між переможцями у Другій світовій війні на Схід і Захід (у геополітичному сенсі). Правда, сам поділ сфер впливу розпочався дещо раніше. Ще в жовтні 1944 р. в ході восьмиденного візиту В. Черчилля до Москви між ним і Й. Сталінім була досягнута домовленість про поділ сфер впливу в Європі після закінчення війни. Згідно з нею, Великобританія мала отримати 90% території Греції, а Радянський Союз – 90% Румунії та 75% Болгарії; Угорщина та Югославія були поділені за принципом “50×50” (згодом після переговорів В. Молотова з британським міністром закордонних справ Е. Іденом “здобутки” Радянського Союзу в Угорщині та Болгарії зросли до 80%). Втім, на практиці ця домовленість не спрацювала. Вирішальну роль у цьому відіграли Сполучені Штати, які з самого початку ставилися до подібної ідеї стримано, а з приходом до влади Г. Трумена взагалі взяли на озброєння “універсалістський” підхід до балансу сил у повоєнній Європі, який відкидав доцільність встановлення якихось чітко узгоджених з СРСР “сфер впливу”.

Після цього процес поділу Європи набрав здебільшого спонтанного характеру, коли кожна зі сторін насамперед мала на меті задовольнити свої власні геополітичні апетити, особливо не турбуючись про те, щоб якимось чином узгодити їх з інтересами опонента.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/171ed5>.